

Изх. 11/01.07.2022 г.

ДО
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

Относно: Проект за изменение и допълнение на Закона за защита от домашно насилие, публикуван за обществено консултиране на 20.6.2022 г. на www.strategy.bg

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Български център за нестопанско право (БЦНП) е организация, регистрирана съгласно българското законодателство през 2001 г. като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза. Мисията на БЦНП е да оказва подкрепа при изработване и прилагане на закони и политики с цел развитие на гражданското общество, гражданското участие и доброто управление в България. От 2012 г. заедно с партньорите ни Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения и Глобалната инициатива в психиатрията – София реализираме програмата „Следваща стъпка в България“, чиято цел е развиване на пилотни проекти за конкретни лица с интелектуални затруднения или психични разстройства, голяма част от които поставени под запрещение, за самостоятелно упражняване на права.

Имайки предвид този опит и работейки активно в политиките за човешки права и развитие на социалната сфера, ние искаме да изразим **своята пълна подкрепа за предложения текст с § 10 на проекта на ЗИД на Закона за защита от домашно насилие**, с който се изменя чл. 8, а именно:

§ 10. В чл. 8 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в него:

а) точка 1 се изменя така:

„1. пострадалото лице, независимо дали е навършило 18-годишна възраст или е поставено под ограничено или пълно запрещение;

Според нас, така предложеният текст отговаря напълно на Конвенцията за правата на хората с увреждания, ратифицирана от България със Закон за ратифициране на Конвенцията за правата на хората с увреждания (КПХУ), приет от 41-во Народно събрание на 26 януари 2012 г. и следва да бъде приет в този му вид.

Нашите конкретни аргументи за това са следните:

В чл. 12 (Равнопоставеност пред закона) и чл. 13 (Достъп до съд) са изведени ясно стандартите на КПХУ по отношение възможностите за вземане на решение за всяко лице, и специално по отношение гаранциите за достъп до справедлив съдебен процес. Достъпът до съд е абсолютно условие за упражняване на всяко право и това право следва да се упражнява лично. Създаването на пречки пред неговото лично упражняване е на практика лишаване от правото и в конкретния случай това ще е по признак увреждане. В чл. 6 от КПХУ изрично е

изведено, че жените и момичетата с увреждания са подложени на множество форми на дискриминация и затова следва държавите да предприемат (допълнителни) мерки, които да ги подпомагат при пълноценното им упражняване на всички права на човека и основни свободи. Именно с оглед на това тълкуване и разбиране на стандартите на КПХУ смятаме, че предвидената възможност в законопроекта за подаване на молба за защита само чрез настойник или директор на дирекция „Социално подпомагане“ противоречи на правото на достъп до съд на лицата с увреждания.

Сега действащите разпоредби на чл. 8, т. 1, а именно:

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Производството по издаване на заповедта може да се образува по молба на:

1. пострадалото лице, ако е навършило 14-годишна възраст или е поставено под ограничено запрещение;

освен, че противоречи на КПХУ, не е в съответствие и с практиката на Върховния касационен съд, изразена в решение № 226/31.10.2016 г. на ВКС, IV г.о., в Определение на ВКС 208/16.03.2020г., според която съдът е приел, че при липса на законови правила, уреждащи равнопоставеността пред закона на хората с увреждания, или при наличието на законови правила, допускащи отричане или накърняване на правата, признати по КПХУ, съответната държава следва да приеме всички необходими законодателни, административни и други мерки за прилагане на тези права, и да създаде законови гаранции за упражняването на правата от всеки.

Важно е да се отбележи, че Законът за хората с увреждания (ЗХУ) въведе възможности за подкрепа на лицата, които изпитват затруднения, да им се предоставят мерки за подкрепа, така че при упражняване на конкретни правни действия да могат да получат необходимата помощ. Разпоредбите по Глава четвърта, раздел Пети за Достъп до правосъдие и правна защита в ЗХУ развиват възможностите на тези мерки за подкрепа. Съгласно чл. 65 и сл. могат да бъдат определени мерки за подкрепа, съобразно конкретните нужди на лицето. По силата на чл. 67 от същия закон, органите на съдебната власт, както и всички държавни институции осигуряват на хората с увреждания ефективен достъп до правосъдие наравно с всички останали, включително чрез предоставяне на процедурни и подходящи за възрастта им мерки за подкрепа с оглед на тяхната роля във всички фази на процеса. Съдът осъществява преценка за необходимостта от предоставяне на правна помощ и мерки за подкрепа по реда на чл. 66 ЗХУ.

С оглед на гореизложените аргументи, ние считаме, че предложената промяна на чл. 8 в представения за обществено обсъждане ЗИД на Закона за защита от домашно насилие ще гарантира правата на хората с увреждания и е наложителна с оглед преодоляване на противоречия между закона и КПХУ, която е нормативен акт от по висока степен.

На следващо място желаем да изразим **подкрепата си за създаване на Национален съвет за превенция и защита от домашното насилие към Министерския съвет**. С огледа гарантиране на включване на всички заинтересовани страни в състава на Съвета и съответно обезпечаване на доброто му функциониране, предлагаме да се разшири неговият състав като се включат и представители на лицензирани социални услуги. За целта предлагаме в § 8. ЗИД на Закона за защита от домашно насилие в чл. 6а да се добави нова ал. 6 (досегашната ал. 6 и следващи да се преномерират съответно):

(6) В състава на Националния съвет се включват представители на лицензираните доставчици на социални услуги, които предоставят услуги за жертви и извършители на домашно насилие, с право на глас относно формулирането, прилагането и оценяването на политики.

Както и досегашната ал. 9 (която става ал. 10 след добавяне на нова ал. 6) да придобие следния вид:

(10) Условието и редът за избор на юридическите лица с нестопанска цел по ал. 5 и лицензираните доставчици на социални услуги се определят в правилника по ал. 9.

Считаме така предложената промяна за наложителна, т.к. предложените към момента като част от Съвета „юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват дейност по превенция и защита от домашното насилие“ отразяват представителство на гражданския сектор и не съответстват напълно на доставчиците на социални услуги, които извършват регулирана по специален ред (Закона за социалните услуги) дейност.

С уважение:

/Надя Шабани, Директор/